

Hom tractava l'altre dia en aquesta pàgina de la posició de l'escriptor, de la seva necessitat de servir i de la seva dificultat per a sotmetre's a una disciplina rígida de partit. Els temes són eterns i aquest és una reproducció moderna de l'antic diàleg entre l'Estínx i la Quimera. Fa anys havíem imaginat una solució (distingir entre escriptor i artista: l'escriptor hauria d'intervenir i el poeta d'evadir-se) i aquest problema poc menys que insoluble, en el qual el mateix Julien Benda ha evolucionat d'una manera tan evident. Aquella fórmula, avui, ens sembla sofisticada. Tanmateix, els intellectuals de tot el món, davant la guerra del nostre poble, obligats a plantejar-se l'antic problema d'una manera peremptòria, no l'han resolt gaire distintament. Alguns d'entre ells, però, han interferit les dues accions i han posat al servei de la nostra causa, no solament llur actuació personal, sinó també llur art.

Els poetes anglesos, sobretot, rics d'una alta i clara tradició del pensament, que s'anomenà Byron en el temps de la lluita dels Grecs per llur independència i que pren avui el nom de Ralph Fox, jove poeta caigut en els nostres rangs de combat, s'han pronunciat declaradament al nostre favor i intervenen amb llur poesia i amb llur esforç personal. Es distingeixen en aquesta actitud els poetes del grup ox-

LA CLARA CONSCIENCIA

(Ve de la pàg. cinc)

"Però les forces m'abandonaven; a cada nou xoc amb la manera de moure'm que m'imposava, em deixava més feble per a la pròxima topada. A més, veia que em fallava la fantasia; només se m'ocuri-dien petites trapelleries sense consistència, que més que transformar els meus costums, els disfressaven.

"Caminava per barris desconeguts, enmig de rastres que no podien expressar gens de pietat pel meu cas. A vegades, després d'una de les meves cabrioles, cercava una mica de comprensió entre els espectadors, però no n'hi trobava gens, comprens? "Gens!" Gairebé sempre tenim l'afany de donar publicitat a les nostres penes, d'explicar als amics i coneguts tot o qual cosa que ens afligeix. En aquella ocasió, jo tenia necessitat d'anunciar l'estat del meu enginy i les meves esperances, però no podia fer-ho, perquè obrava d'amagat del destí, i quan les coses es fan d'amagat cal procedir amb cautela.

"Recolzat en un arbre d'un carrer que no havia trepitjat mai, vaig plorar. Estava tan desfet de moviments, i devia tenir un aire tan infantil, que una dona va preguntar-me si m'havia perdut. Aleshores començava a veure-ho tot d'una altra manera. "Fes el que vulguis — em deia a mi mateix — t'atraparan. Tu et veus obligat a improvisar i "ells" (em referia als que administren el destí) tenen molts elements per a fer les coses ben fetes. A hores d'ara, ja deuen saber de què va."

"A dues passes del lloc on em trobava, un nen havia trencat un pot de confitura contra la paret. La seva mare intentà per uns moments perseguir-lo, però la criatura era més àgil i se li escorria dels dits; finalment, la dona s'aturà i digué: "Ja vindràs, ja! Tard o d'hora arreglarem comptes!"

"Allò va obligar-me a mirar el cel, amb un esguard de rept. Jo tinc molta dignitat, ja ho saps; ¿podria resignar-me a ésser arreplegat per l'esquena, evadint-me, a ésser sorprès fent trampa? Fet i fet, sabia que tots els que tracten d'evadir-se del destí, acaben per ésser-ne víctimes.

"Sense adonar-me'n clarament, es veu que ja havia pres partit. Vaig agafar un taxi i li vaig donar — com ja deus haver suposat — l'adreça del despatx. Retornava al meu lloc habitual, sense glòria, però amb un heroisme que em feia molta companyia.

"Jugant al carrer, davant del despatx, hi havia un grup d'infants. Els vaig dir que s'allunyessin d'aquell indret, que tindrien bombardeig i que era millor que se n'anessin a casa per prevenir llurs mares. A un policia que contemplava l'escena una mica perplex, vaig dir-li que si volia començar a tocar el xiulet no hi perdria res, puix que l'alarma era imminent. Alguna cosa, dintre meu, m'anunciava que el desenllaç era cada cop més pròxim.

"Quan va sentir-se la primera sirena, acabava d'arribar a la meua taula i m'assia a la meua cadira, per tal de collocar-me al centre de la vida quotidiana. L'explosió fou enorme; vaig veure una màquina d'escriure que volava per anar-se a estampar contra la paret i sentia per tot el cos el dolor de les coses que es trenquen per sempre.

"I ocl em tens, fet malbé i amb un dubte nou. Ara pregunto: ¿tenia dret a disposar així de la meua vida?"

El meu amic va callar. Unes llàgrimes se li havien escapat dels ulls i regalimaven galtes avall. ¿Per dir-me "allò" m'havia cridat amb tanta urgència?

—Per dir-me això m'has fet venir?

No va respondre'm; el metge s'havia acostat al llit i examinà el pacient amb un aire desmenjat.

—Ja està — digué —. No cal amoïnars'hi més.

Abans de marxar, vaig cridar el metge a part, per dir-li:

—L'han matat les il·lusions, no us sembla?

Però era un home estúpid, incapaç de reflexionar; tot anant-se'n, em respongué:

—No ho cregueu pas. Les il·lusions no maten ningú.

Pere CALDERS

(1) Efectivament. Aquell acte de la destrucció del rellotge no va alterar per res la meua vida.

(2) Pot semblar que l'esmentada portera podia tenir també el seu -case- interessant. Res menys cert. La mort de la portera no va alterar cap profeta.